

SLOVENSKI vestnik

Izdajatelj, lastnik in založnik: Dr. Franc Petek, Velikovec. — Uredništvo in uprava: Celovec-Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 56-24. Glavni urednik: Franjo Ogris, odgovorni urednik: Lovro Potočnik. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec-Borovlje. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Celovec-Klagenfurt 2, Postfach 124.

Letnik XIII.

Celovec, petek, 31. januar 1958

Štev. 5 (321)

Pri občinskih volitvah so mnogo bolj pomembni skupni interesi

Dober mesec je sicer še do občinskih volitev, vendar so se priprave za to pomembno merjenje sil v okviru najmanjše upravne enote — občine že začele. Kajti le do 9. februarja je še mogoče predložiti volilne predloge oziroma liste kandidatov, zato so v večini občin že odločali ali pa vsaj v teh dneh odločajo o ljudeh, ki jim hočejo v bodoče zaupati skrb in odgovornost za vodstvo občinske politike.

Letošnje občinske volitve niso posebna pomena le zaradi tega, ker bomo tokrat prvič na podlagi novega zakona o občinskih volitvah volili občinska zastopstva za dobo 6 let, marveč še zlasti zato, ker bo delovna doba novih občinskih odborov hkrati tudi izredno važno obdobje v prizadevanjih koroških Slovencev za dosego popolne enakopravnosti in vseh z Državno pogodbo in zakoni zajamčenih pravic. Pričakovati je namreč, da bo prišlo v bližnji bodočnosti do izvedbe člena 7 Državne pogodbe in s tem do neke rešitve vprašanj, ki jih nepopolniji hujšički že vsa leta neodgovorno zlorabljajo za protislovensko gonjo ter za razpihovanje šovinističnih strasti, kar močno ovira vzpostavitev strpnega in plodnega sožitja obeh narodov v skupni domovini. Razumljivo je, da bo na pravično izvedbo manjšinskih določil v nemali meri vplivalo tudi vzdušje, ki bo vladalo v posameznih občinah, in se bodo v mnogih vprašanih prav občinski odbori znašli pred odgovorno nalogo, da pravično in širokogrudno tolmačijo ter izvajajo zakonske predpise v korist in zadovoljstvo vseh občanov ne glede na narodnost, jezik, stan in politično prepričanje.

Poleg tega pa se v občini odvija tudi velik del borbe za napredek v komunalni politiki in gospodarstvu.

Ta spoznanja so in bodo nedvomno odločilno vplivala tudi pri sestavljanju kandidatnih list in pri izbiri ljudi, ki jim hočemo za prihodnjih šest let zaupati občinske posle. Naši ljudje se namreč dobro zavedajo, da ni vseeno, ali bodo obvladali občinsko politiko okosteneli ljudje z večerašnio miselnostjo, ki so pod vplivom ljudstvu odtujene gospode, ali pa razgledani ljudje s sodobnim nastrojenjem in voljo, da se ob slehernem vprašanju zastavijo za koristi ne le enega dela občanov, marveč za pravice vsega prebivalstva. Kakor pri prejšnjih volitvah, tako je tudi in posebno zdaj potrebno osnovno vodilo: čim več demokratično mislečih in široko razgledanih ljudi v nove občinske odbore!

Za taka načela so se izrekli tudi udeleženci posvetovanja zaupnikov naših organizacij v soboto, dne 25. t. m., na katerem je bil zastopan pretežni del občin dvojezičnega ozemlja. Soglasno so namreč izrazili stališče, da je treba pri sestavljanju volilnih list in pri izbiri kandidatov stremeti za tem, da bo sestava in izbira le-teh tako široka, da bo sprejemljiva za vsakogar. Kljub upoštevanju krajevnih razmer in značilnosti posameznih občin se je nujno treba izogniti kakršni koli ožini, ki bi lahko usodno vplivala na izid volitev, ker so skupni interesi preveč pomembni, da bi jih žrtvovali na ljubo ozkim željam ene ali druge skupine, tega ali onega posameznika. Nasprotno, hoditi je treba po poti združevanja vseh demokratičnih sil proti silam reakcije in šovinizma, ker le potem bo delo v občini res plodno in v korist vseh občanov, če bodo v občinskem odboru odločali ljudje, ki so jim tuji vsakršni nacionalni in socialni predsodki.

V številnih občinah so se o nastopu pri občinskih volitvah že odločili in je naše ljudstvo v pretežni večini ne glede na svetovni nazor pri postavljanju list ter izbiri kandidatov dokazalo, da pravilno

Skupen korak gradiščanskih Hrvatov in koroških Slovencev

Kakor že večkrat so se zadnje nedeljo ponovno sestali v Brucku ob Muri predstavniki organizacij gradiščanskih Hrvatov in koroških Slovencev, da preverijo vprašanje izvajanja člena 7 Državne pogodbe. Ob tej priložnosti so naslovlili na Zvezno vlado v roke gospoda zveznega kanclerja dipl. ing. Juliusa Raaba pisanje naslednje vsebine:

Predstavniki organizacij po členu 7 avstrijske Državne pogodbe prizadetih manjšin, »Hravskega kulturnega društva« na Gradiščanskem, »Narodnega sveta koroških Slovencev« in »Zveze slovenskih organizacij na Koroškem«, so v Brucku ob Muri dne 26. januarja 1958 preverili trenutno stanje obeh manjšin.

Na osnovi tega posvetovanja naslavljaajo omenjene organizacije v začetku leta na Zvezno vlado naslednje pisanje:

Parlament je prejel v zadnjih dneh v obravnavo vprašanje pristopa h konvenciji o preprečitvi in kaznovanju genocida.

V Evropskem svetu je avstrijska delegacija posebno odločno podpirala resolucijo, ki ugotavlja, da ne zadostuje zaščita posameznika, marveč je treba zaščititi narodno skupino kot tako.

Avstrijska Zvezna vlada si prizadeva razčistiti nepovoljno stanje avstrijske manjšine v Južnem Tirolu s pogajanjimi z Italijo, ki so neposredno pred začetkom. Zakon o manjšinskem šolstvu ter zakon, ki zadeva uporabo slovenskega uradnega jezika pri sodišču za slovensko manjšino na Koroškem, sta v pretresu.

V tej zvezi opozarjamo, da velja člen 7 avstrijske Državne pogodbe tako za slovenske kakor tudi za hrvatske manjšine in mimo tega ne zadeva le šolskega vprašanja in vprašanja sodnega jezika. Dosedanje neurejeno stanje vsebuje za manjšine negotovost, ki jo poleg tega povečajo na Koroškem in na Gradiščanskem še predsodki, ki imajo svoje vzroke v zgodovini.

Primer Južnega Tirola kaže, da rešitve ni mogoče izvesti v čim ožjem tolmačenju manjšinskih zaščitnih določil in s pomočjo »okvirnih zakonov«, marveč je rešitev pravična le v »zaščiti kolektivnih interesov manjšin v najširšem obsegu.« Nadalje smo mnenja, da je zaščita manjšine izključno zadeva Zveze, ki je Državno pogodbo podpisala, in prepričani, da je mogoče doseči zadovoljivo rešitev le v sodelovanju s prizadetimi manjšinami.

Ponovno poudarjamo svojo pripravljenost za konstruktivno sodelovanje pri reševanju teh vprašanj.

Bruck ob Muri, dne 26. januarja 1958.

Kopija pisanja je bila poslana tudi g. vicekanclerju dr. Pittermannu.

Neodgovoren spodrsllaj ministra Grafa

Širokoustni rutinski nedeljski govori ministra Grafa so javnosti znani in na splošno ne učinkujejo več. Izzivalni izpad proti koroškim Slovencem, ki si ga je minister Graf dovolil na občnem zboru koroške OVP zadnje soboto, pa pomeni spodrsllaj, ki ga ni mogoče zagovarjati tudi ne z znano lahkobesednostjo govornika in z okolnostmi, da so bile besede izrečene predvsem za ušesa koroških nacionalnih šovinstov. Končno gre le za grožnje obrambnega ministra, ki mora vedeti, kje so meje za demagoška postavljanja.

Koroški Slovenci z vso ostrino protestirajo proti tem prikritim grožnjam s ponovnimi izselitvami. Kako drugače naj razumemo besede, da naj tisti, ki se ne strinja z njegovim izvajanjem, da je manjšinsko vprašanje v Avstriji odnosno na Koroškem popolnoma rešeno, izjaja iz tega konsekvence, ker, kakor je dejal: »Nikomur ne zabranjujemo izselitve iz Avstrije.« Z enakimi grožnjami se je namreč pričelo že enkrat in na koncu je bila nečloveška preselitev, ki spada med poglavitne metode genocida.

Parlament je sklenil v sredo pristop k konvenciji o preprečitvi in kaznovanju

razume; za kaj predvsem gre pri občinskih volitvah. Temu zgledu bodo v teh dneh sledili tudi še v drugih krajih in želeli bi bilo, da bi spregledali tudi tisti, ki v nekaterih krajih še postavljajo ozke svetovno-nazorne interese pred splošne interese v korist občinske skupnosti.

Lahko smo prepričani, da bo izid volitev najbolj zadovoljiv nedvomno v tistih občinah, v katerih so v pravilnem presojanju položaja opustili vsakršno ožino, kjer so se odrekli vsemu, kar bi moglo razdvojevati, ter iskali le tisto, kar bo družilo vse, ki se iskreno prizadevajo za strpno in enakopravno sožitje vseh občanov ne glede na politično prepričanje, narodno pripadnost, jezik, svetovni nazor in gospodarski položaj.

genocida. Prav v tej zvezi so grožnje ministra Grafa še vse bolj neodgovorne.

To je pač najenostavnejša rešitev manjšinskih problemov: Reči, da je vse v redu in kdor se s tem ne strinja, naj se izseli prostovoljno danes, jutri pa bomo mogoče spet močni dovolj, da izvedemo nasilno izselitev.

Ob teh grožnjah obrambnega ministra generaciji, ki je doživela izselitev na lastni koži, katere škoda poleg tega še davno ni popravljena, je menda vsakomur jasno, da je tudi samo govoričenje o možni sti uporabe načela priznanja pri reševanju člena 7 Državne pogodbe nesmiselno. Obrambni minister je s sobotnim govorom dal najnovejši dokaz, zakaj koroški Slovenci nikdar ne moremo pristati na kakršno koli glasovanje o pripadnosti k manjšini niti na tako imenovano »pravico star-

Kongres Zveze Svobod in prosvetnih društev Slovenije

V soboto in nedeljo je bil v Mariboru kongres Zveze Svobod in prosvetnih društev LR Slovenije, ki se ga je udeležilo okrog 250 delegatov iz vse Slovenije in mnogo gostov iz drugih ljudskih republik in iz zamejstva ter številni najvišji politični predstavniki LR Slovenije.

Delo kongresa je otvoril pisatelj France Bevk, ki je po pozdravnih besedah prebral pismo predsedniku Zveze Svobod Ivana Regentu, ki se zaradi bolezni kongresa ni mogel udeležiti. Prav tako je prebral še pozdravne brzojavke, med njimi tudi to, ki jo je poslala kongresu Slovenska prosvetna zveza in v kateri je rečeno, da SPZ kongres pozdravlja in želi obilo uspehov v prizadevanju za nadaljnjo kulturno rast in napredek slovenskega človeka.

Nato je France Bevk predal besedo številnim referentom, ki so v izčrpnih referatih nakazali problematiko bodočega dela Zveze. Tako je kongres osvetlil predvsem vprašanja nadaljnega smotrnejšega, po-

šev» pri reševanju šolskega vprašanja. Minister Graf pa je s svojimi grožnjami, upajmo, odprl oči tudi tistim koroškim Slovencem, ki še vedno igrajo z mislijo podpore OVP pri občinskih volitvah ali vsaj pri volitvi županov.

Občinski odbor na Blatu je pravilno storil, da je odklonil predlagano imenovanje ministra Grafa za častnega občana. Njegove sobotne grožnje se nikakor ne ujemaajo s frazami na Komelnu. Skrbeli bomo, da bo svetovni tisk, ki je postavljao obrambnega ministra kot vzor, češ, da postavlja namesto utrdb na mejo šole, izvedel tudi za načrt istega obrambnega ministra za reševanje vprašanja manjšine ob mejni enostavnosti s pozivom — »Marš!«. Nedavna zgodovina je pokazala, da je bila na koncu takih pozivov nasilna preselitev, poglaviti primer genocida.

Zdaj spet boljši izgledi za srečanje Vzhod - Zahod

V diplomatskih krogih Zahoda in Vzhoda se je zadnje dni razvilo živahno delovanje, katerega namen je predvsem v tem, da bi pripravili pot za sklicanje konference najvišjih predstavnikov vzhodnih in zahodnih držav. Izgledi za sklicanje takega srečanja na najvišji ravni ocenjujejo zelo pozitivno, ker je Amerika — nedvomno pod pritiskom svetovne javnosti — bistveno spremenila svoje dosedanje odklonilno stališče, ko je Eisenhower sporočil, da je pripravljen sodelovati na taki konferenci ter kot edini pogoj postavil zahtevo, da je treba poprej določiti dnevni red sestanka.

Kakor znano, je Amerika doslej vztrajala na tem, da mora Sovjetska zveza pred sklicanjem konference z dejani dokazati svojo dobro voljo ter se odločiti za gotove pristanke zlasti v vprašanju razorožitve in Nemčije. Z najnovejšo odločitvijo Eisenhowerja, ko se je odrekal takim pogojem, se je bistveno izboljšal izgled, da bo končno le prišlo do razgovorov. V tem smislu so se izjavili tudi v Londonu.

O taki konferenci je ponovno spet govoril tudi sekretar sovjetske KP Hruščev in poudaril, da je nevrzdrna teza zahodnih držav, da bi bilo treba prej dohiti Sovjetsko zvezo na področju umetnih satelitov in raketnih izstrelkov ter šele potem razgovarjati. Naglasil je, da so razgovori na najvišji ravni edina pot, po kateri je mogoče rešiti konkretna in aktualna vprašanja, ker je vprašanje sklicanja sestanka odgovornih državnikov na najvišji ravni po mnenju Sovjetske zveze popolnoma dozorelo.

globljenega in kvalitetnejšega amaterskega dela, načrtnosti in sistematičnosti pri izobraževanju odraslih ter s tem v zvezi še vprašanje enotnega načrtnega dela v ljudski prosveti v zvezi z idejnopolitičnimi problemi in s smotrnim izkoriščanjem sredstev.

Po referatih je sledila živahna diskusija številnih delegatov. Oglasil se je tudi Boris Ziherl, ki je opozoril na množičnost v prosveti ter na potrebo povezave ljudske prosvete z najvišjimi poklicnimi kulturnimi ustanovami.

Po diskusiji so delegati izvolili 67 članov novega sveta Zveze Svobod in prosvetnih društev LRS. Za novega predsednika je bil izvoljen član CK ZKS Vlado Majhen, Ivan Regent, dosedanji predsednik Zveze, pa za častnega predsednika. Mesto tajnika je bilo poverjeno Vinkotu Trinkausu, požrtvovalnemu prosvetnemu delavcu, ki ga številni naši pevci poznajo še z gostovanjem v Ljubljani in Kranju.

Važno za občinske volitve

V predzadnji številki našega lista smo že na kratko opozorili na važne termine v zvezi z bližnjimi občinskimi volitvami, na splošno željo pa navajamo danes še nekaj podrobnosti.

Splošno o občinskih volitvah

Število članov občinskega sveta (Gemeinderat) se ravna po številu prebivalstva posamezne občine. V smislu deželnega zakona o občinskih volitvah imajo občine z ozirom na število prebivalcev naslednje število občinskih svetnikov odtosno odbornikov:

do 500 prebivalcev	7 odbornikov,
od 501 do 1000 preb.	9 odbornikov,
od 1001 do 2000 preb.	11 odbornikov,
od 2001 do 3000 preb.	13 odbornikov,
od 3001 do 6000 preb.	17 odbornikov,
nad 6000 prebivalcev	21 odbornikov.

Za določitev števila prebivalcev je merodajno zadnje ljudsko štetje pred razpisom volitev.

Po novem zakonu se volijo občinski sveti za dobo 6 let.

Kdor je izvoljen v občinski svet, je dolžan, da to mesto tudi sprejme. Mesto občinskega svetnika morejo odkloniti in odložiti le

- a) osebe, ki so stare več kot 60 let;
- b) osebe, ki so v zadnjih dveh zaporednih volilnih obdobjih bile v občinskem svetu in osebe, ki so bile v zadnjem volilnem obdobju župani ali člani občinskega načelstva (Gemeindevorstand);
- c) osebe, ki so državni ali deželni poslanci ter člani deželne vlade.

O tem, ali je izvoljeni občinski svetnik upravičen odkloniti ali odložiti svoje mesto v občinskem svetu, odloča občinsko načelstvo, na priziv dotičnega pa končno veljavno občinski svet.

Občinski svetnik zgubi svoj mandat s končano volilno dobo (po novem 6 let) z razpustom občinskega sveta, prav tako pa tudi v slučaju, da zapusti občino, v kateri je bil izvoljen, ali če se njegova občina spoji s kakšno drugo občino. Seveda pa zgubi svoj mandat tudi v primeru, da ni več član stranke, na katere listi je bil izvoljen.

Volilni predlogi — kandidatne liste

Kandidira in voljena je lahko vsaka oseba, ki ima v občini volilno pravico in ki je 1. januarja pred volitvami (pri sedanjih volitvah torej 1. januarja 1958) izpolnila 24. leto starosti.

Volilni predlog ali kandidatna lista mora biti občinski volilni komisiji predložena najkasneje 21. dan pred volitvami, to je v konkretnem primeru do 9. februarja 1958. Kandidatna lista mora vsebovati:

- a) označo stranke ali volilne skupnosti;
- b) seznam kandidatov, ki ne sme vsebovati več kandidatov, kot pa šteje dotična občina občinskih mandatov. Vrst-

ni red kandidatov na listi mora biti označen s tekočo številko. Za vsakega kandidata je treba posebej navesti: 1. ime in priimek, 2. dan rojstva, 3. poklic, 4. naslov;

c) ime, poklic in naslov pooblaščenca stranke ali volilne skupnosti (Zustellungsbevollmächtigter Vertreter).

Kandidatno listo mora podpisati najmanj dvakrat toliko volilnih upravičencev, kolikor je za dotično občino določenih mandatov. Za vsakega kandidata, ki je na listi naveden, je treba priložiti od njega lastnoročno podpisano izjavo, da kandidaturo sprejema.

V primeru, da kateri izmed kandidatov pred volitvami umrje ali umakne svojo kandidaturo ali zgubi volilno pravico odtosno se ugotovi, da volilne pravice sploh nima, stranka ali volilna skupnost na njegovo mesto kandidira drugo osebo. To dodatno imenovanje kandidatov mora biti občini predloženo najmanj 10 dni pred volitvami, podpisati pa mora predlog pooblaščenec stranke.

Občinska volilna komisija mora 7. dan

pred volitvami objaviti vse vložene kandidatne liste ter kandidate vseh strank.

Volilne priče

Vsaka stranka ali volilna skupnost, ki je bila od občine javno razglašena, lahko imenuje za vsako volišče svoje občine po 2 volilni prič. Volilna priča je lahko vsaka oseba, ki ima svoje stalno bivališče na Koroškem, ne glede na to, v kateri občini ima volilno pravico. Volilne priče mora pooblaščenec stranke ali volilne skupnosti javiti občinski volilni komisiji vsaj 10 dni pred volitvami, torej najkasneje do 19. februarja 1958. Vsaka volilna priča dobi nato od občine posebno vstopnico na volišče.

Volilni listki — glasovnice

Glasovnica je veljavna, če je 14 do 16 cm dolga in 9 1/2 do 11 1/2 cm široka in je na njej vpisano ime samo ene volilne stranke ali vsaj ime enega izmed kandidatov te volilne stranke. Glasovnica je lahko tiskana ali pa pisana s strojem ali z roko na mehkem belkastem papirju.

Avtomatizacija ameriškega kmetijstva in posledice

Več kot milijon ameriških farmerjev in kmečkih delavcev je preteklo leto odšlo v mesta ter obremenilo delovni trg in pomnožilo itak visoko število brezposelnih. Od leta 1950 je ameriško podeželjsko prebivalstvo, kljub rekordnemu splošnemu prirastku, nazadovalo za dvajset odstotkov.

Proces odseljevanja kmečkega prebivalstva se rapidno nadaljuje. Stara familiarna oblika ameriške farme se v času avtomatizacije kmetijstva razkrajja. Kmetijsko gospodarstvo postaja vedno bolj tovarna, ki z najmanjšim številom kmečkih delavcev obdeluje ogromne površine. Mali kmetijski obrati in srednji farmerji so pri tem razvoju posebno prizadeti.

Čeprav so v Ameriki obdelovalno zemljišče zelo zmanjšali, so zaradi avtomatizacije kmetijstva dosegli minulo leto rekordno letino. Vlada je morala ogromne presežke proizvodnje odkupiti in so skladišča napolnjena z žitom. Več kot milijardo dolarjev so preteklo leto znašale subvencije, večji del tega denarja pa je prišel v korist velikim farmerjem. Veliki farmerji so s svojimi novimi stroji, z boljšimi gnojilnimi sredstvi, boljšim semenjem ter vedno manjšim številom kmeč-

kih delavcev dvignili donos do 20 odstotkov. Pet milijonov hektarjev zemljišč ni so več obdelovali, zemljiška banka pa je plačala protivrednost za izostali pridelek. Toda spet so bili odškodnine v največji meri deležni veliki farmerji s svojimi ogromnimi zemljišči.

Mali kmet in srednji farmer ne moreta več tekmovati s kmetijsko tovarno velikih farmerjev. Za nove moderne stroje so potrebne obsežne površine, da jih morejo produktivno izkoristiti. Posledica tega je tudi, da velike farme kupujejo in požirajo male farme ter nastaja vsled tega ogromna emigracija milijonov ljudi s podeželja. Obubožanje malih kmetov povzroča poleg bega z dežele veliko socialno problematiko, ki grozi biti posebno pereča v srednjem zapadu države.

Kmečko gibanje v Ameriki je tehnična revolucija, ki izziva kmečko revolucijo. Za svojo propagando jo hočejo posebno izkoristiti demokrati. V letošnjem volilnem letu se obračajo na male kmete in srednje farmerje ter jim obljubljajo, da jim hočejo ohraniti in rešiti zemljo, predvsem pa uvesti pravičnejšo razdelitev vladnih subvencij, brez katerih kmetijstvo ne more več obstojati.

Pri tranzitu skozi Reko je tudi Avstrija močno udeležena

V zadnjih letih se je pomen reškega pristanišča močno povečal in to ne samo zaradi uvoza in izvoza Jugoslavije, marveč zaradi povečanega tranzitnega prometa tudi drugih držav. V preteklem letu je imelo pristanišče na Reki že štiri milijone ton prometa. Če pa računajo zraven še prevoz nafte in krajevni promet, je šlo skozi to pristanišče vsega skupaj 4.154.000 ton blaga ali 11 odstotkov več kakor leta 1956. Tranzitni promet, ki je bil lani izredno visok, je znašal 972.000 ton ali 20 odstotkov več kakor predlanskim. Vsega skupaj je odpadlo lani na tranzitni promet 23 odstotkov prometa. Največ blaga je šlo na Madžarsko, in sicer 350.000 ton. V primerjavi s predlanskim prometom je madžarski promet narasel za 60,3 odstotka. Na drugem mestu je bila s tranzitnim prometom preko Reke udeležena Čehoslovaška, ki je uvozila in izvozila 335.000 ton blaga. Njej pa sledi Avstrija, ki je transportirala preko te luke 265.000 ton blaga. Reško pristanišče

dobiva še vedno večji pomen, ker to luko še stalno širijo in nameščajo najmodernejše pristaniške naprave, ki ugodno vplivajo na razvoj prekomorskega prometa in tranzita.

Avstrija uvažava jugoslovanski bencin

V prvih enajstih mesecih preteklega leta je Avstrija uvozila iz Jugoslavije 35.000 ton bencina. Od te količine je bilo 80 % »super« bencina. Razen tega je Avstrija v istem času uvozila iz Jugoslavije še 12.000 ton tekočega goriva. Cena bencina »super« je znašala 52,50 dolarja za tono, cena navadnega bencina pa je bila 36 dolarjev. Tekoče gorivo pa je Avstrija kupovala po 27 dolarjev za tono. Tudi za nadalje namerava Avstrija uvažati iz Jugoslavije bencin in tekoče gorivo. Tako je že bila sklenjena pogodba za nakup 35.000 ton bencina. Na ta način je Avstrija postala glavni odjemalec jugoslovanskega bencina.

Slovenija je lani močno povečala svoj izvoz

Lani je dosegel izvoz iz LR Slovenije po vrednosti doslej največji obseg, saj je znašala njegova vrednost 20.700.000.000 dinarjev, kar je približno 1.700 milijonov dinarjev več, kakor je bilo predvideno v planu odtosno za kakih 3.900.000.000 več kakor predlanskim. Podjetja in zadruga na področju Slovenije so izvozila lani približno za 4 mili-

jarde dinarjev lesa in izdelkov lesne industrije, barvna metalurgija pa za dobre 3 milijarde. Tekstilnih izdelkov je izvozila Slovenija približno za 1.900.000.000 dinarjev. Največ pa je šlo iz Slovenije kmetijskih pridelkov, namreč za dobrih 4.500.000.000 dinarjev, pri tem je bil najmočnejše zastopan izvoz hmelja.

PO ŠIRNEM SVETU

Atene. — Tu so objavili uradno sporočilo, da bodo Združene države Amerike takoj poslale Grčiji teledirigirane izstrelke. Na prošnjo Grčije so ZDA privolile v to, da bodo poslale Grčiji te izstrelke v okviru vojaške pomoči Grčiji. Na območju Grčije bodo vzpostavili osem oporišč za izstreljevanje dirigiranih izstrelkov za protiletalsko obrambo. Dogovorili so se tudi, da bo 100 grških tehnikov in oficirjev odpotovalo v ZDA, kjer se bodo usposobili za ravnanje s temi izstrelki.

New York. — Vodja ameriške delegacije v OZN Lodge je v Združenju novinarjev izjavil, da bi morala biti OZN kraj, kjer bi pripravili razgovore za konferenco vodilnih državnikov ali celo kraj, kjer bi lahko bila takšna konferenca. Lodge je še pripomnil, da o kontroli nadzračnega prostora, o čemer sedaj razpravljajo v Washingtonu, še ne more nič točnega povedati.

Washington. — Zunanje ministrstvo ZDA je objavilo, da pogajanja med SZ in ZDA o tehnični, znanstveni in kulturni izmenjavi ugodno potekajo. Kakor je izjavil predstavniki za tisk zunanjega ministrstva Lincoln White, bodo pogajanja v kratkem zaključena. Pogajanja so se začela lani 28. oktobra.

Missouri. — Posebni svetovalec Eisenhowerja za razorožitvena vprašanja Harold Stassen je v govoru na univerzi v Missouriju izjavil, da bi bilo moč sklicati konferenco vodilnih državnikov v letu dni. Po njegovem mnenju bi bilo mogoče sklicati tako konferenco s pogojem, da Sovjetska zveza res želi, da bi prišlo do sestanka in da ji ni do njega samo zaradi propagandnih razlogov. SZ, je v zvezi s tem izjavil Stassen, je dokazala, da izpolnjuje dane obljube in je kot vzgled navedel rešitev avstrijskega vprašanja.

Bonn. — Frakcija socialno-demokratskih poslancev v parlamentu je sporočila, da je večje število profesorjev in docentov vseučilišč v Zahodni Nemčiji podpisalo poziv socialnodemokratskega poslanika dr. Karla Becherta proti raketnim oporiščem. Samo na vseučilišču v Mainz se mu je pridružilo 24 profesorjev in docentov, med njimi tudi ugledni znanstvenik dr. Walter Eeppe.

Ankara. — Od tu poročajo, da bodo ZDA zvišale vojaško pomoč Turčiji. Ta vojaška pomoč je znana pod imenom »podpora za obrambo«. V finančnem letu, ki se bo začelo 1. julija, bo Turčija baje dobila 70 milijonov dolarjev vojaške pomoči, medtem ko je pomoč za finančno leto, ki se konča 30. junija, znašala le 55 milijonov dolarjev.

Alžir. — Po informacijah, ki so jih predstavniki agencij zbrali v Alžiru, se zdi, da alžirski voditelji narodnoosvobodilnega gibanja proučujejo možnosti ustanovitve začasne alžirske vlade, v kateri bi bile osebnosti osvobodilne fronte, ki so se dejansko borile v Alžiru. Ko bi se vlada ustanovila, bi posredovala, da doseže priznanje od Tunizije, Maroka ter od vseh azijskih in afriških držav, ki so bile zastopane na konferenci v Kairu.

Varšava. — Lani se je preselilo iz Sovjetske zveze na Poljsko okrog 95.000 prebivalcev. V zadnjih mesecih se je povečalo število Poljakov, ki se vračajo iz daljnih področij SZ, Kazahstana, Kirgizije, Jermenije in Ajzerbejdžana. Večinoma so to kmetje in obrtniki, ki se sedaj selijo v svojo domovino.

Atene. — Lani je imela Grčija 30 milijonov dolarjev deficita v trgovini. Guverner grške banke je izjavil, da je uvoz še vedno slaba točka grške ekonomije. Vendar je omenil, da se je lani grški izvoz povečal. Grčija je največ izvozila kmetijske produkte ter razne rudnine in surovine. Trgovinski deficit so v glavnem pokrili s sredstvi ameriške ekonomske pomoči.

London. — Predstavniki Belgije, Federacije centralne Afrike, Francije, Gane, Liberije, Portugalske, Južnoafriške unije in Velike Britanije pripravljajo v Londonu načrt za vzajemno pomoč Afriki južno od Sahare. S tehnično pomočjo in ustreznimi izvedenci bi pospešili gospodarski razvoj tega predela Afrike.

GOSPODARSKI DROBIŽ

Les, pomemben izvozni faktor

Po najnovejših cenitvah je Avstrija v letu 1957 izvozila skupno 700.000 standardov rezanega lesa. Za tekoče leto predvidevajo znižanje avstrijskega lesnega izvoza za okoli 50.000 standardov. Enako količino kot Avstrija je v preteklem letu izvozila Finska. Presegla jo je Švedska, ki ga je v istem času izvozila nad 1 milijon standardov. Tudi Sovjetska zveza je v preteklem letu zabeležila znatno zvišanje izvoza rezanega lesa, in sicer ga je izvozila 150.000 standardov več kot leta 1956 in dosegla nekako isto količino kot Avstrija in Finska.

Živahen obmejni promet med Italijo in Jugoslavijo

Po podatkih tržaške kvesture je dosegel obmejni promet na tržaškem območju med Italijo in Jugoslavijo lani 2.566.515 prehodov meje. S potnimi listi je prešlo bloke tržaškega območja 601.992 oseb, od tega jih je potovalo v Jugoslavijo 285.000, iz Jugoslavije v Italijo pa 316.000.

1758

Valentin Vodnik

1958

Dvestoletnica rojstva

Kakor slovi Anton Tomaž Linhart kot prvi slovenski dramatik in kritični zgodovinar, tako je Vodnik pomemben kot prvi slovenski pesnik in prvi slovenski časnikar. Sploh je Vodnik prvi slovenski obrazec, ki si je prizadeval za vsestranski kulturni in socialni napredek svojega ljudstva. Bil je pesnik, pripovednik, učitelj, prosvetitelj, zgodovinar, slovničar, pratikar, časnikar in novičar, skratka človek, ki je svoje sile in sposobnosti posvetil požrtvovalnemu delu na vseh področjih javnega in narodnega dela.

Vodnik je prvi slovenski pesnik, pa hkrati tudi prvi slovenski narodni delavec s širokim prosvetnim programom. Vsa njegova umetnost in učenost služita vzgoji naroda; on zna govoriti o vsem v naravnih, razumljivih besedi. S pesmijo, ki je po jeziku in obliki podobna narodni pesmi, se približa ljudstvu, da ga pridobi za svoje delo. Zavedal se je, da narod potrebuje pouka o vsem, zato se mu je zdelo vse enako važno: zgodovina in zemljepis, jezikoslovje in prirodnoznanstvo, kmetijstvo in gospodarstvo. Tako stoji kot dober učitelj sredi naroda in mu podaja poučne nasvete. Enak je sejalcu ob jutranji zori, ki seje zdravo zrnje v komaj razorano domačo njivo.

Kot petnajstletni dijak je prišel v družbo vzgojitelja in jezikoslovca Marka Pohlina ter na njegovo pobudo začel pesnikovati. Njegove prve pesmi, ki so izšle v »Pisanicah«, so bile nekaj domačega, naravnega, preprostega. Nato pa so Vodnika »muhe pognale v kloster« in je potem šel »na kmete duše past«, kakor pravi sam v svojem življenjepisju, ki ga je objavil na prvi strani svoje »Velike pratike«, katero je leta 1795 začel izdajati na prigovarjanje barona Žige Zoisa. Kot duhovnik se je namreč seznanil s Zoiso, ki ga je ponovno pridobil za književno delo in mu omogočil, da je dobrih dvajset let stal v ospredju kulturnega dela na Slovenskem.

V Veliki pratiki je izšla cela vrsta Vodnikovih pesmi ter spisov, leta 1797 pa je kot naslednik Pratique začel izhajati slovenski časopis »Ljubljanske Novice«, ki pa je bil s svojimi poročili o političnih dogodkih močno zapoznel in se je moral Vodnik zaradi nezadovoljnosti bralcev celo opravičevati. Vendar je prav v Novicah izšel Vodnikov najpomembnejši spis »Povedanje od slovenskega jezika«, ki predstavlja rahel poizkus zgodovinskega, pravopisnega in literarnega eseja. Kljub pomanjkljivosti je ta spis velikega pomena, zlasti zaradi velike ljubezni do slovenskega ljudstva; pomemben pa je tudi zato, ker je dal tudi drugim književnim delavcem vzpodbudo za znanstveno delo.

Ko je postal Vodnik leta 1798 profesor na gimnaziji, je začel zbirati gradivo za nemško-slovensko-latinski slovar. Spisal je tudi več šolskih knjig ter pravzaprav polagal temelje slovenski narodni šoli, ko je skušal ovreči takrat razširjeno napačno

nazore, da je namen šole predvsem pouk tujih jezikov. »Trebja je začeti vse nauke s tisto besedo, katero nas je mati učila. V ti se otroci lahko in hitro navadijo pisarne znanosti. To je prva stopnja k vsem višjim učenostim.« Tako je stalno opozarjal, da se je treba najprej učiti domačega jezika.

Močno je v Vodniku odjeknila tudi misel Napoleonove Ilirije, saj je pomenila francoska uprava zlasti napredek na kulturnem področju in so v tisti dobi na osnovnih šolah in gimnazijah prvič poučevali tudi v slovenskem jeziku. Kot gimnazijski ravnatelj in nadzornik obrtnih in osnovnih šol je Vodnik takrat sodeloval pri šolski reformi, ki je povzročila, da se je med ljudstvom začela širiti izobrazba, ki je bila temelj nadaljnjemu razvoju in je pripomogla k poznejši politični organizaciji slovenskega naroda.

Vendar je lepi sen o »bogati združeni domovini od Beljaka do Kotora« trajal le štiri leta in ko so prišle ilirske province spet pod Avstrijo, so bile hitro odpravljene svoboščine, ki so jih bili uvedli Francozi. Spet je postala nemščina edini uradni jezik, ki je tudi v šoli zamenjala slovenščino. Oblast se je maščevala tudi nad Vodnikom, ki so ga upokojili z malenkostno pokojnino. Zato se je moral pozneje preživljati kot pomožni učitelj ter kot prevajalec uradnih ukazov in okrožnic. Kljub temu pa je ostal vedrega duha in je prav v tej dobi nastala njegova najzrelejša pesem »Moj spominek«.

Ljubljana o koroških slikarjih

Do vključno danes je v Ljubljani odprta razstava koroških slikarjev, ki je v širokih krogih slovenske prestolnice vzbudila nenavadno veliko zanimanje. Tudi slovenski tisk je tej razstavi posvetil članke, polne priznanja in pohvale. Tako je n. pr. o razstavi med drugim poročal »Slovenski poročevalec«:

Kadar spoznaš soseda, ga pričneš tudi ceniti. Najbolj odkritosrčno sredstvo za medsebojno spoznavanje pa je prav gotovo likovna umetnost. Lepi, prodorni in prisrčni jezik te panoge človeškega kulturnega udejstvovanja gradi trdne mostove med narodi, kajti tu odpadejo vsi tvorni oziri in zapreke, na njihovo mesto pa stopijo plemenito tekmovanje, občudovanje in zamenjava duhovnih dobrin. S sosedom Koroško smo v zadnjih letih zgradili tak most.

Koroški slikarji, ki trenutno razstavljajo v Moderni galeriji, predstavljajo zanimivo in ubrano skupino. Splošni vtis razstave počiva na resnem in solidnem pristopu k slikarskim problemom tako v formalnem kakor tudi v tehničnem oziru. Najsi gre za jasne umetniške realizacije ali samo za poizkuse, vsepovsod se koro-

šesem, ki je izraz njegove življenjsko uavnovšene, umetniško samozavestne in vedre osebnosti.

Iskro, ki jo je ukresal Valentin Vodnik, so v teku zadnjih dveh stoletij drugi slovenski pesniki in kulturni delavci razpihali v mogočen plamen, spomin na prvega slovenskega pesnika pa je ostal živ v vsem narodu, ki je svojemu velikemu sinu postavil spomenike in ga slavi posebno v teh dneh, ko obhajamo 200-letnico njegovega rojstva.

Za 200-letnico tudi nove knjige

V počastitev 200-letnice rojstva Valentina Vodnika bo izšla tudi vrsta novih knjižnih izdaj njegovih del. Kot prva založba je za to priložnost izdala Slovenska Matica Vodnikove »Izbrane pesmi«, ki jih je uredil Alfonz Gspan ter napisal tudi spremne besede in izčrpne opombe.

Igralka Hedwig Bleibtreu je umrla

Ob koncu zadnjega tedna je v svojem domu v Pötzleinsdorfu pri Dunaju v 90. letu starosti umrla Hedwig Bleibtreu, ena največjih gledaliških igralk nemškega jezika.

Hedwig Bleibtreu je ena izmed redkih umetnikov stare generacije, ki so se z uspehom uveljavili tudi po zadnji vojni.

„Slovenski pravopis“ bo spet izšel

Prva naklada »Slovenskega pravopisa«, ki je izšla leta 1950, je sicer znašala 25.000 izvodov, vendar je bil ta splošno potreben priročnik v razmeroma kratkem času razprodan. Zato se je slovenska Akademija znanosti in umetnosti v Ljubljani odločila za novo izdajo pravopisa, v katerem bodo upošteevane tudi nekatere spremembe zlasti pri pisanju krajevnih in sploh zemljepisnih imen.

Slovenska literatura v angleščini

Jugoslovanska avtorska agencija se je spozumela z londonsko založbo Lincoln Prager o izdaji del 12 jugoslovanskih sodobnih pisateljev, ki naj bi izšla v teku prihodnjih treh let. Med temi pisatelji sta zastopana tudi dva slovenska avtorja, in sicer Ciril Kosmač s svojim »Pomladanskim dnevom« (ki smo ga leta 1955 dobili v okviru knjižnega daru SPZ) ter roman Ivana Potrča »Na kmetih« (ta roman smo ponatiskovali tudi v našem listu — cp. ured.).

Svojo igralsko kariero je začela 1. junija 1893 na dunajskem Burgtheater, kjer je tudi ostala do zadnjega. Kljub visoki starosti je velika igralka v zadnjih letih še aktivno delala ter nastopala leta 1951 v vlogi tašče v Lorcasovi »Krvni svatbi«, leta 1953 kot Marfa v Schillerjevem »Demetriju«, leta 1954 kot Rebecca v Millerjevem »Lovu na čarovnice« in leta 1955 kot Murivenova v Morganovi »Nevidni verigi«. Nastopila je tudi ob povojni slavnostni otvoritvi obnovljenega Burgtheatra leta 1955.

Za svojo visoko umetnost je bila Hedwig Bleibtreu odlikovana s številnimi odlikovanji, nosila je najprej naslov dvorne igralka, potem je postala komorna igralka ter častna članica Burgtheatra; končno ji je bil podeljen tudi častni naslov »profesor«.

MED NOVIMI KNJIGAMI

DANES GROFJE CELJSKI IN NIKDAR VEČ je naslov zgodovinskega romana avstrijske pisateljice Anne Wambrecht-Samerjeve, v katerem — kakor pove že naslov — opisuje dobo, ko so živeli in vladali celjski grofje. Je to napeta zgodba, v kateri nastopa pestra galerija oseb iz davne preteklosti, ko so na razkošnem srednjeveškem gradu nad Celiem posredno in neposredno krojili usodo srednje Evrope. Prevod je oskrbel Niko Kuret, inicialke poglavij pa je izdelal slikar Janez Vidic. Roman je izšel kot prva knjiga letošnje knjižne zbirke mariborske založbe Obzorja.

NESREČNIKI se imenuje eden največjih romanov slavnega francoskega pisatelja

Victorja Hugoja, ki je bil v svojem dolgem življenju splošno priljubljen in je preiel za svoje delo številna najvišja odlikovanja. Ker je bil nasprotnik Napoleonevega absolutizma, so ga pregnali iz domovine, vendar se je po skoraj dveh desetletjih vrnil kot narodni ideal. Hugo se je trideset let boril proti vsemu, kar ponižuje človeka, kateremu je pomagal v boju proti socialnim krivicam. Ta njegov življenjski smoter je vnesel tudi v svoja literarna dela in ga najdemo tudi v »Nesrečnikih«, v romanu, ki so ga že večkrat posneli tudi na filmski trak. V prevodu Silvestra Škerla je roman izšel pri Državni založbi Slovenije.

Dr. MIRT ZWITTER

Južna Tirolska — manjšinski problem Nemcev

(Ob desetletnici Italijansko-avstrijskega sporazuma v Parizu)

Tudi na tem področju ima Južna Tirolska ugodne pogoje za posrednika in prodajalca plemenske živine v ostale pokrajine Italije.

Posebno zvezo so ustanovili tudi zadruga rejcev »Haflingerja«. Ta konjska pasma, ki je doma v Južni Tirolski in nosi ime po vasi Hafling blizu Merana, je v zadnjih letih, posebno kot vojaški konj za gorske enote zelo zaslovela. Zato cveti prodaja na italijanski jug, pa tudi izvoz v vse sosedne alpske dežele.

Konzumnih zadrug šteje Južna Tirolska 28 z 1.500 člani. Njihov pomen pa je le manjši, ker deluje vsaka zadruga samostojno in nimajo niti posebne strokovne zveze. Tudi v Glavno zvezo sta včlanjeni samo dve.

Kot posebnost italijanske trgovipe deluje v Južni Tirolski tudi »Consorzio Agrario Provinciale« z glavno trgovino v Bozenu in podružnicami v večjih krajih. To trgovsko podjetje, ki je razporejeno po vsej državi, ima sicer člane, ni pa osnovano po načelih zadrug in ne spada v sklop manjšinskih gospodarskih ustanov.

Kot obrtna zadruga se je uveljavila »Zadruga domačih delavnic, r. z. z o. j.« ki združuje mizarje, rezbarje, kiparje in vseh vrst izdelovalce predmetov domače obrti in umetnosti. Zadruga delno odkupuje izdelke vključenih delavnic, delno nastopa kot komisijski posrednik. Najbolj poznani so izdelki južnotirolskih rezbarjev, pa tudi čipke, gumbi, domača tkiva itd., ki služijo tudi kot učinkovita propaganda za tujski promet.

V najnovejši dobi se je močno razvila tudi organizacija in dejavnost nemških stanovanjskih in naselitvenih zadrug. Njihova naloga je predvsem ustvaritev ugodnejših pogojev za priselitev vaških odseljencev, ki naj pojačajo ogrožene pozicije manjšine v meščanskih središčih dežele. V glavnem je nameravana gradnja stanovanjskih hiš s 15 in več družinskimi stanovanji. Za te stanovanjske gradnje daje k temu država pod posebnimi pogoji izdatne prispevke. Pri tem je dana možnost pridobitve lastnine najetege stanovanja, slično, kakor je to v zadnjih letih uveljavljena oblika reševanja stanovanjske

stiske tudi pri nas v Avstriji. V Južni Tirolski podpira to akcijo posebno tudi cerkveno vodstvo, ki daje v mnogih slučajih na razpolago celo brezplačna zemljišča ter je bilo zaradi tega zadržanja že porovno predmet napadov s strani Italija-

Skladišče semenarske zadruge v Brunecku

nov. Baš na področju gradnje stanovanj celujejo namreč doslej skoraj izključno maloštevilne zadruga Italijanov v Južni

Tirolski. Kajti poleg vseh, že zgoraj omenjenih in ponovno obravnavanih vzrokov⁷⁸⁾ ter brez dvoma obstoječega političnega interesa na priseljevanju Italijanov v deželo na strani državne oblasti je le treba upoštevati, da italijanskim uradnikom in priselencem prav leta po prvi svetovni vojni skoraj ni bilo mogoče dobiti v južnotirolskih mestih in vaseh stancovanja. Tako so bili prisiljeni h gradnji novih stanovanj s pomočjo zelo delavnih in podjetnih stanovanjskih zadrug, katerih šteje vsled teh razmer danes Južna Tirolska okrog 40. Po teh zadrugah in raznih podjetjih zgrajeni veliki stanovanjski bloki, ki jih nemška propaganda tako pogosto napada kot »omadeževanje prirodne lepote pokrajine«, so večji del nastali iz stiske glede stavbišč, ki so bila v celoti v nemških rokah ter iz potrebe čim cenejše gradnje. Zanimivo je, da se pojavlja podoben razvoj v najnovejši dobi iz istih razlogov gospodarstvenosti tudi ob delovanju novih nemških stanovanjskih zadrug.

(Nadaljevanje sledi)

⁷⁸⁾ Pripomba: Primerjaj predvsem izvajanja nadaljevanj št. 16 in št. 30 tega članka!

Zapustil nas je vzoren mož

Maks Gril, podpredsednik Zveze slovenskih izseljencev, nenadoma umrl

Nenadoma in nepričakovano se je razširila v ožjem kraju in širom naše zemlje žalostna vest, da je v 61. letu starosti umrl Maks Gril, kmet p. d. Mentl v Podlipi, občina Vovbre. Pred nekaj meseci smo pokopali njegovega brata Antona in nihče ni pričakoval, da mu bo Maks tako kmalu sledil.

S pokojnim Maksom Grilom je odšel od nas mož, kakršni so res redki med nami. Z njim je legel v domačo zemljo rojak, ki se je s tihim, vztrajnim in požrtvovalnim delom oddolžil svoji domačiji in družini, ožjemu kraju in širši okolici, ki je zvesto izpolnil nalogo, ki jo vsakdo prejme v življenju, toda jo le malokdo izpolni tako dosledno. Zapustil nas je mož dela, poštenjak, lepega in dobrega slovenskega značaja, prava koroška grča na levi strani Drave, nedaleč od jezikovne meje.

Pokojni Maks Gril je igral veliko vlogo v narodnem življenju koroških Slovencev v narodnostno ogroženi okolici. V zgodnji mladosti se je pričel zanimati za naša narodnostna, gospodarska in socialna vprašanja. Z marljivim in preudarnim branjem slovenskega tiska si je osvojil visoko stopnjo izobrazbe ter si daleč preko svojih sovrstnikov razširil obzorje. Svojih razvitih sposobnosti ni posvečal le svoji lastni kmetiji in edinole osebnim koristim, temveč je v globokem prepričanju deloval tudi v korist bližnje in daljnjene okolice. Kjer koli je smatral za potrebno, je sodeloval in koristil naši skupni stvari. Povsod je bil mož na mestu in njegova beseda je bila razumna in tehtna. Bil je naprednega mišljenja, s svojim kremenitim značajem pa si je pridobil ugled in spoštovanje ne samo pri svojih, tem več tudi pri nasprotnikih. Poleg vsega prizadevanja, da bi svojo kmetijo spet spravil kvišku, se je Gril marljivo udeleževal tudi v Zvezi slovenskih izseljencev. Pri ZSI je deloval več let kot odbornik, zadnje čase pa je bil njen podpredsednik. Udeležil se je številnih sej ter se vedno vztrajno in dosledno zavzemal za popravilo krivic in škode slovenskim žrtvam fašizma.

Kot steber in vodilno osebnost vsega našega gibanja smo ga videli povsod aktivnega, tako v naši prosveti, politiki, našem združništvu, ki ga je smatral kot hrbtenico ogroženih malih eksistenc in

nadalje pri prizadevanjih za gospodarski napredek večkrat zapostavljenega in zato zaostalega našega kmeta. Svojo kmetijo je vzorno uredil, da je lahko za zgled mnogim drugim. Vsestransko razumen kmet, je iz svoje kmetije napravil naravnost ideal kmetijskega gospodarstva, vse obsežno posestvo je smiselno arondiral, v hlevih pa je lahko pokazal lepo gojeno govedo simendolske pasme. V prepričanju, da je strokovna izobrazba za kmeta danes bolj kot kdaj potrebna, je poslal tudi svojega sina v kmetijsko šolo v Podravlje, ki je s svojim v šoli pridobljenim znanjem že mnogo pomagal svojemu očetu.

Mož, kakor je bil Maks Gril, je bil seve tudi v napotju nacističnim nasilnikom. Tudi njega so se hoteli znebiti za vedno, zato je tudi on moral z drugimi sotrpini izpiti do dna grenko kupo pregnanstva in izseljeništvu. V taboriščih Schwarzenberg, Hagenbüchach in Hesselberg, v mrzli tujini, je delil usodo izobčencev s soizseljenci. Toda kakor vsi drugi je krivico in trpljenje nosil pokončno, nikdar ni klonil, bil je poln optimizma in neomajne vere v končno zmago pravice. Ta dan je tudi dočkal, vrnil se je v domovino, spet se je posvetil delu, toda zdravje je bilo, kakor pri mnogih, zrahljano.

In ko je Maks Gril minule dni prerano legel na mrtvaški oder, se je od njega poslavljala vsa okolica. Na njegovi zadnji poti ga je spremila izredno velika množica žalnih gostov, med to posebno mnogo moških ter izseljencev-sotrpinov. Množica, ki je pokojniku izkazala zadnjo čast in spoštovanje, je sklonjenih glav prisostvovala pogrebni svečanostim. Pogrebne obrede je opravil domači g. župnik ob asistenci več duhovnikov. Domači pevci so zapeli pokojniku na domu žalostni, v cerkvi in ob odprtem grobu ganljivo žalostinke. V imenu Zveze slovenskih izseljencev se je od sotrpina-izseljenca in podpredsednika Zveze v občutenih besedah poslovil predsednik Lovro Kramer, p. d. Janšej v Škofičah, ki je dejal, da z žalostjo hodimo na pogrebe, ko vse prekmalu odhajajo od nas ljudje, ki so v izseljeništvu veliko trpeli in ni čudo, da so si izpodkopali tudi zdravje. Orisal je kremeniti značaj pokojnika in podčrtal njegovo ljubezen in zvestobo slo-

sodelavke v iz srca kipečih besedah poslovlil Lovro Kramer, p. d. Janšej, domače prosvetno društvo »Edinost« pa ji je poklonilo lep venec. Po pogrebnih obredih je domača zemlja sprejela v svoje naročje telesne ostanke blage žene, ki jo bomo kot svetel zgled ohranili v lepem in trajnem spominu. Žalujemo svojim pa izrekamo naše globoko in iskreno sožalje!

Šmihel nad Pliberkom

Tik pred gozdom ob esti iz Konovec v Šmihel je leta 1952 marljiva družina postavila novo hišo z enim nadstropjem. V nove prostore se je naselila delavska družina Svete in osem družinskih članov se je veselilo lastnega doma. Minuli teden, bilo je v sredo ponoči, ko je družina že spala, je iz neznanega vzroka pričelo goretj poslopje. Ogenj se je naglo širil in prva ga je zapazila 80-letna stara mati, ki je stanovala v prvem nadstropju. Prestrašena je zakričala in zbudila v pritličju speče, da so planili na prosto v mrzlo zimsko noč. Sama pa ni mogla ubežati, ker je ogenj že zajel tudi stopnice. V skrajni stiski je skočila iz okna prvega nadstropja. Na srečo je bil debel sneg, da se stari ženi razen kratkotrajne onesveščenosti ni zgodilo kaj hujšega.

Prihiteli sta požarni brambi iz Pliberka in Bistrice. Gasilec se je s pomočjo domačih in ob sodelovanju nekaterih drugih ljudi, ki so pritekli na pomoč, posrečilo, da so rešili precej inventarja. Niso pa mogli zabraniti, da ogenj ne bi uničil zgornjega nadstropja in ostrejša ter malejša škodnja v neposredni bližini stanovanjskega poslopja. Gasilska akcija je bila zaradi pomanjkanja vode otežkočena in moralj so gasiti s snegom. Nastalo škodo cenijo na okoli 100.000 šilingov.

venskemu ljudstvu, za kar je tudi veliko trpel. Obrnil se je na štiri pokojnikove otroke, dva sinova in dve hčeri, ter jih, ko jim je izrekel sožalne in tolažilne besede, opomnil, naj v življenju posnemajo svojega očeta in hodijo po njegovih vzorih, ker tako mu bodo ohranili najlepši spomin. Šolski kolegij kmetijske šole v Podravljah je zastopal ing. Nace Nachbar.

Nato pa je domača zemlja za vedno zagrnila telesne ostanke blagega pokojnika. Maksa Grila bomo ohranili v lepem spominu, žalujemo svojem pa izrekamo naše odkrito sožalje!

Gospodinjsko-kuharski tečaj v Bilčovsu je pokazal lep uspeh

Skoraj čutimo nekako otožnost in praznino, ko so v središču naše vasi, v gostoljubni Miklavževi hiši, končali gospodinjsko-kuharski tečaj. Nekaj tednov, od začetka decembra minulega leta do 26. januarja letos, je bilo v prostoru živahno mlado življenje in marljivo prizadevanje za osvojitve čimveč teoretičnega in praktičnega znanja za bodoče gospodinje. Dekleta-tečajnice so z veseljem prihajale k pouku, vsak dan so množile več koristnega znanja iz obsežne stroke kuharske umetnosti. Lepi napredek smo lahko opazovali že na poskusni večerji, kar je v prvi vrsti pripisati spretni in sposobni mladi gospodinjski učiteljici Francki Moharjevi, ki se je sukala med tečajnicami kot matica med čebelicami in uspešno posredovala kleno znanje v brihne glavice tečajnic.

Višek doseženega uspeha pa so mogle voditeljica in tečajnice pokazati na razstavi kuharskih izdelkov minule nedelje. Razstava je bila pestra kolekcija od preprostih do najfinejših kuharskih izdelkov, mikavnih za oko in zaželjelih za použiti. Prazniški dnevi na domovih bodo upsi, ko bodo udeleženke tečaja zale postreči iz domačih sredstev z okusnimi priboljški za družinsko mizo. Številni obiskovalci razstave so prikazane jestvine zares občudovali in niso štedili z odobravanjem in priznanjem sposobni voditeljici in vsem tečajnicam. Ni nobeno čudo, da so dekleta vse razstavljene dobrote z lahkoto razprodale in jih je bilo še premalo. Razstava je nazorno pokazala, da je prirejanje krajevnih strokovnih tečajev hvaležna zadeva, predvsem tudi zaradi tega, ker se jih morejo udeležiti tudi dekleta, ki drugače ne morejo za dalje časa od doma in na ta način še vedno lahko tudi doma nekoliko pomagajo pri delu.

Tečajnice pa ob zaključku niso poskrbele samo za telesne dobrote, temveč so za popoldne uvrstile tudi lep užitek za duha in srce. Pripravile so prijetno kulturno prireditev. Za uvod je v zelo izbranih besedah pozdravila goste Katica Einspieler in otvorila prireditev. Izrekle je tudi prisrčno zahvalo voditeljici in vsem, ki so pripomogli, da je prišlo v Bilčovsu do tako koristnega tečaja. Na sporedu so vse tečajnice odlično in dobro prepevale, kar je izzvalo veliko navdušenje. Dva vesela prizora »Ena se mora omožiti« in »Strahovi«, ki so jih izvajale tudi tečajnice, sta vzbudila mnogo dobre volje in prisrčnega smeha. Presenetljivo dobro so nam igrali naši domači tamburaši, ki so v kratkem času svojih vaj pokazali obudovanj vrednega napredka. Lepa je bila skupina 12 fantov-tamburašev v belih srajcah in s črnimi metuljčki v ovratniku, ki so izvabljaljali iz instrumentov lepe, domače melodije. Vse priznanje velja zborovodnji Kapusu, ki je razumel, da je v tako kratkem času dosegel s svojim zborom izredno lepe uspehe.

Za Slovensko prosvetno zvezo, ki je tečaj organizirala, je spregovoril njen podpredsednik Janko Ogris in nakazal namen in pomen tečaja v času splošnega napredka, ki zahteva vsestransko izobrazbo vseh, ki za razvojem nočejo zaostajati. Dejal je med drugim, da je mati in gospodinja predvsem tudi nosilka vzgoje v najmanjši celici družbe, v družini, iz katere naj rastejo plemeniti ljudje, ko-

►PRIREDITVE◀

Slovensko prosvetno društvo »Zarja«
v Železni Kapli
vabi na

predputno prireditev

ki bo v nedeljo, dne 2. februarja 1958, ob 12.00 uri v farni dvorani.

Na sporedu:

Igra: »Teta na konju«,

petje društvenega pevskega zbora in sodelovanje otroškega kvinteta z Obirske.

K obilni udeležbi iz bližnjih in daljnih krajev prisrčno vabljeni!

Odbor

ristni člani občestva v miru in ljubezni doma in v sosesčini, sposobni za dobro sožitje z vsemi, ki cenijo svoje in spoštujejo tuje.

Kakor vedno, je bila tudi na tej prireditvi dvorana polna, občinstvo zadovoljno in se tudi potem, ko sta bili prireditve in razstava že končani, še dolgo ni razšlo. Pozno v večer so se še mnogi dobro imeli v družbi tečajnic, ker dekleta so marljivo in veselo prepevala, vmes pa so pogosto zaigrali tamburaši.

V ponedeljek zvečer smo se zbrali k poslovlilnemu večeru. Tečajnice so k slovesu povabile tudi svoje starše. Slovo je vedno težko in kanila je tudi ta večer v srca grenka kapljica. Kljub temu se je tudi na poslovlilnem večeru kmalu razvila prisrčna in razigrana družabnost. Še enkrat smo bili deležni lepega petja tečajnic in igranja tamburašev. Nastala je sproščena zabava, o čemer se je mogel pričati tudi zastopnik SPZ Blaž Singer, ki se je mimogrede oglašil na večeru in spregovoril nekaj vzpodbudnih besed. Prisrčno in polne hvaležnosti so se tečajnice poslovile od svoje voditeljice in vsem bodo ostali dnevi, ki so jih pri marljivem delu in učenju skupno preživele ter doživele tudi marsikatero prijetno urico, dolgo v neizbrisnem spominu.

Razne vesti iz Koroške

Poklicna požarna bramba v Celovcu je stopila v minulem letu 135-krat v akcijo. V 114 primerih je šlo zares za požare, v 18 primerih so bili gasilci pomotoma poklicani, v treh primerih pa so jih izvabili iz zlobnosti. Poleg tega je požarna bramba izvedla 93 pomožnih tehniških akcij in tri preiskave. Pri požarnih akcijah je šlo za 20 gozdnih požarov, devet srednjih in šest velikih požarov. Označa požarov ni povezana z višino škode, temveč jih razlikujejo po zahtevni akciji brambe. Med male požare prištevajo ogenj, ki ga morejo pogasiti z malim gasilnim orodjem že v začetku požara. Srednji požar zahteva eno ali dve cevni liniji, velepožar pa več kot dve cevni liniji ali sodelovanje več požarnih bramb. Škoda, ki je lani nastala zaradi požarov v Celovcu, znaša okoli 785.000 šilingov, cenijo pa, da so mogli preprečiti nadaljnjo škodo v višini okoli 1.485.000 šilingov.

Meseca decembra lani je na Koroškem 20.339 oseb prejelo rente od pokojninske zavarovalnice za delavce. Med temi je bilo 11.675 žensk in 8664 moških. Starostno in invalidsko rento je prejelo 10.063, rente za vdove 5696, rente za sirote 3832 ter rente za starostno preskrbo 748 oseb. V istem mesecu so vložili pri pokojninski zavarovalnici v Grazu 205 novih predlogov za priznanje rent.

►KOLENDAR◀

Petek, 31. januar: Peter
Sobota, 1. februar: Ignacij
Nedelja, 2. februar: Svečnica
Ponedeljek, 3. februar: Blaž
Torek, 4. februar: Andrej
Sreda, 5. februar: Agata
Četrtek, 6. februar: Doroteja

Škofiče

Te kratke vrstice zapišemo v spomin Mariji Wertschnig, nad vse priljubljeni Mežnarjevi materi v Škofičah. Z besedami ne moremo pravilno izraziti, kaj smo s pokojno zgubili, s katero nas je povezovalo toliko lepega, ko smo zaskrbljeni za obstoj našega ogroženega narodnega življa skupno stremeli za skupnimi cilji v nespornem prepričanju, da je pravica na naši strani. Pokojna mati se je z dušo in telesom prizadevala za naše skupne koristi.

Svoje bogate naravne darove je posvečala svojemu ljudstvu. Nad štirideset let je prepevala in s svojim lepim petjem vzdobujala, tolažila, bodrila in razveseljevala svojo okolico. Pela je na nešteth naših kulturnih prireditvah in tudi v cerkvi. Pri naši prosvetni dejavnosti je storila ogromno. Kot odlična in neutrudljiva igralca je šestokrat na odru navduševala naše slovenske odrske dejavnosti željno prebivalstvo. V zdravni prosveti in izobrazbi je videla močan pogoj za naš obstanek na domači zemlji. Med vojno je pred fašističnim vandalizmom skrila knjižni zaklad prosvetnega društva, knjige in pesmarice, ter ohranila te duhovne vrednote pred uničenjem. Po vojni je spet z vso vnemo sodelovala pri obnovi našega prosvetnega življenja.

Zavedna mati je zastavila vse sile in sposobnosti za svoje ljudstvo, prav tako pa je v lastni družini vsadila naraščaju prave klice narodne zavesti. Žal, da ji je enega sina pobrala nacistična vojna.

Pokojno Mežnarjevo mater je spremila častna množica žalnih gostov na njeni zadnji poti in prisostvovala pogrebni svečanostim. Pevci so se od pokojnice poslovili z ganljivimi žalostinkami. Kot stari predsednik SPD se je od svoje dolgoletne

Skupni evropski trg in naš kmet

Z novim letom je stopila v veljavo pogodba o skupnem evropskem trgu, ki so jo sklenile in podpisale naslednje evropske države: Zahodna Nemčija, Luksemburg, Belgija, Holandska, Francija in Italija. Te države so se sporazumele, da bodo v teku enega leta izdelale nove zboljšane pogoje za medsebojno trgovanje. Take pogoje bodo ustvarile z znižanjem in poenotenjem medsebojnih carin ter z olajšavami in odpravo dosedanjih omejitev pri uvozu in izvozu blaga. Slednjič bodo tekom tega leta skupno določile tudi okvir za trgovanje z državami, ki še niso pristopile k tej pogodbi, ki pa so članice organizacije za gospodarsko sodelovanje Evrope (OEEC).

Iz ravnokar povedanega sledi, da bo v teku leta prišlo na evropskem tržišču do velikih sprememb. Ne samo omenjene države bodo v teku enega leta postavljene pred nove gospodarske pogoje, pogodba o evropskem trgu bo tudi v drugih državah sprožila zaostritev konkurence, s tem pa potrebo po preusmeritvi v gospodarstvu, predvsem v zunanji trgovini, prizadela pa bo vsa področja gospodarske dejavnosti, s tem pa tudi — in sicer ne navsezadnje — kmetijstvo in kmeta Evrope.

Naša država je članica organizacije za gospodarsko sodelovanje Evrope. Zato je precej verjetno, da bo slej ali prej pristopila k pogodbi o evropskem trgu. Vendar je ne glede na to vprašanje, kakšne posledice bo imel za naše kmetijstvo in za kmečkega človeka novi evropski trg sedanjih šestih evropskih držav, zelo utemeljeno?

Po obstoječih načrtih je v skupnem trgu za kmetijstvo predvideno, da bodo v teku štirih let odpravili 25 % carin, v teku 8 let 50 %, v teku 12 let pa bodo carine sploh odpravljene. Če ostane pri teh terminih, bo velik del avstrijskih kmečkih gospodarstev v danih pogojih prišel v velike težkoče in marsikdo pri tem lahko propade. V kako nevaren položaj avstrijsko kmetijstvo lahko pride, sklepamo iz izjave šefa sekcije kmetijskega ministrstva, dr. Leopolda, ki je pred kratkim izjavil, da od 432.000 kmetijskih obratov ena tretjina nikakor ni v stanju vzdržati konkurence evropskega trga, druga tretjina pa tudi potrebuje še nekaj let, da bo na evropskem trgu lahko konkurenčna.

Ob vseh teh okoliščinah je potreba priprave na pogoje evropskega trga tudi za kmetijstvo, za vas in za vsakega kmeta posebej neodložljiva stvar.

V pogledu na racionalizacijo svoje proizvodnje sta kmetijstvo in naš kmet kljub trdim okoliščinam in desetletni zapostavljenosti napravila velik korak naprej. Naš kmet je popravil in sodobno adaptiral poslopja, nabavljal si je potrebne stroje in naprave, zgradil dolge kilometre vaških in

občinskih poti za sodobni promet, večina je tudi že napeljala vodovode in elektriko v hišo. V rastlinski proizvodnji so se zaradi harmoničnega gnojenja in setve boljšega semena donosi povečali, krave dajejo več mleka, prašiče hitreje opitamo. Vse to je že velik doprinos za racionalizacijo dela na kmetiji in za lažje vzdrževanje konkurence na trgu.

Za čas, ko bodo v trgovini padle meje in carine, je to premalo. Državniki in gospodarstveniki, ki pripravljajo pogoje za evropski trg, ne bodo mogli mimo tega, da predvidijo za evropski trg s kmetijskimi pridelki posebna olajševalna določila, posebej še za alpsko kmetijstvo naše države. Zato ne pridemo mimo tega, da so nadaljnji koraki za racionalizacijo kmetijske proizvodnje potrebni tako v agrarni politiki naše države kakor tudi na vasi. Če je dosedanje delo za olajšanje in pocenitev kmetijske proizvodnje in za lažje vnovčenje pridelkov bilo pri nas takorekoč omejeno na kmetovalca kot takega, se bodo morale nadaljnje priprave za tej

smeri prenesti na vas in vasi ter na povečano izobraževanje kmečkega človeka, da bo lažje dojel zapovedi novega časa.

Brez dvoma pripada v teh pripravah največ pozornosti zložitvi kmetijskih zemljišč, da se odpravi njihova razkasanost. Zložitev ali komasacija omogoča lažjo obdelavo, boljšo izrabo kmetijskih strojev in kvalitetno enotnejše pridelke. Ne smemo pa se zapirati tudi pred tem, da bo skupni evropski trg narekoval tudi neodložljivo potrebo po specializaciji v kmetijski proizvodnji na večjem prostoru, kakor je par kmetij. Specializacija bodisi v rastlinski ali živalski proizvodnji bo potrebna najmanj v merilu vasi, kajti drugače ne bo zadoščeno novim pogojem. Specializacija v merilu vasi ali občine šele omogoča proizvodnjo velikih količin kvalitetno enakega produkta z najnižjimi proizvodnimi stroški.

Te in številne s temi spremembami nastale probleme pa bo mogoče rešiti samo po poti združništva. Združništvo je še vedno pomagalo našemu kmetu, da je

Izdatnejše pospeševanje kmetijstva

V državnem proračunu za pospeševanje in dvig kmetijstva je letos predvidenih za polovico več sredstev kakor v letu 1957. Iz primerjave postavk in odobrenih zneskov za leto 1958 v primerjavi z letom 1957 je razvidno, da so letos vidno

boljše dotirana tista področja pospeševanja, ki lahko pripomorejo k zbolšanju konkurenčnosti našega kmetijstva v okviru evropskega trga. Spodnja primerjava kaže, na katera področja pospeševanja se bo letos polagala posebna pozornost:

	V proračunu odobreni znesek (v milijonih šil.)	
	1957	1958
posvetovalna služba	7.100	9.000
splošno pospeševanje	16.218	23.460
tovorna pota in vzpenjače	12.474	47.840
utrditev gorskih kmetij	6.930	15.000
prispevki za prevoze gorskim kmetom	6.029	10.000
agrarne operacije	6.309	9.000
živinoreja	8.316	14.000
pobijanje tbc	6.237	16.000
prodaja živine	27.720	35.500
mlekarstvo	4.858	6.000
vodovodi	12.751	19.000

Znatno je letos povečan tudi znesek za doplačevanje na obrestih za pocenjene kredite v kmetijstvu. Lani je bilo v ta namen določenih 8.180.000 šil., letos pa 15,5 milijonov šil.

Z ozirom na evropski trg pa ne gre samo za to, da je povečanje sredstev za pospeševanje kmetijstva potrebno, temveč — in to predvsem — zato, da bo te pomoči za pripravo na evropski trg deležna predvsem tista skupina, ki zaostaja za povprečnim napredkom kmetijstva v državi.

Ob tej priložnosti znova poudarjamo,

da kmečka gospodarstva jezikovno mešana ozemlja še vedno zaostajajo za splošnim napredkom kmetijstva. Tu je torej pomoč v smeri potrebne priprave na evropski trg najbolj potrebna tako iz vidov odobrenega proračuna za pospeševanje kmetijstva, kakor tudi ne navsezadnje iz obljubljenih pomoči za gospodarsko poživitev južne Koroške. Ne samo industrija, temveč tudi kmetijstvo brez razlike velikosti posestva ter narodnosti posestnika je te pomoči potrebno.

uspešno prebredel večje težave in težje probleme, kakor jih danes postavlja pred nas bližajoči se čas trgovanja v Evropi brez meja in carine. To trgovanje in priprava nanj v kmetijskem združništvu ne bosta samo breme za kmetijstvo, temveč mu bosta prinesla tudi ugodnosti v tem, da bo svoje potrebščine kupovalo cenejši, kakor jih je kupovalo doslej. (bl.)

Naročimo enodnevnne piščance!

Kdor hoče, da mu bodo jarkice pričele nesti že v septembru, mora že v marcu imeti piščance. Do teh pa bo samo prišel, če z naročilom dan starih piščancev ne bo predolgo čakal. Ker je pri valilnicah za piščanci veliko povpraševanje, je prav, če naročila že sedaj oddamo. Po pasmah dobimo piščance v naslednjih priznanih vzrejalnicah:

Leghorn: Anna und Wilhelm Rittershaus, Sekira, p. Ribnica ob Vrbskem jezeru, Thomas Wolin, Celovec, Feschnigstrasse 108,

Italijanke: Erich Prhawetz, Polana 50, p. Bistrica v Rožu, R. u. A. Lagger, Winkl 4, p. Rothen- turn,

Rhodelandke: Hans Mayer, Feistritz- Drau, Ferdinand Hanko, Untertöllern, p. Žih- polje,

New-Hampshire: A. u. E. Schade, Silberegg, p. Kappel/Krappfeld,

Barred-Rocks: Franz Zuber, Celovec, Auer von Welsbachstr. 17, v. Boehm — Bezing Farchenhof, Celovec 2.

Valilnice pa še imajo: Wilma Breuer na Čajni, Paul Pfeiffer na Suhi pri Vernberku, Otto Kobentar v Celovcu, Luitpoldweg 4, in živinozdravnik dr. Walter Mory v Pliberku.

Cena piščancev je 5.50 šil. za komad, sortiranih pišk 10.50 in sortiranih petelinčkov 2 do 3 šil. za komad.

Abc uspešnega perutninarstva

Sekretariat Slovenske kmečke zveze opozarja vse, ki se bavijo s perutninarstvom in vzrejo piščancev, da ima na zalogi priročnik »a-b-c uspešnega perutninarstva«, ki ga je napisal univerzitetni asistent ing. France Ločniškar. Priročnik stane 5 šil. Naročite ga pri Slovenski kmečki zvezi, Celovec, Gasometergasse 10.

Z lica Volkovega se je utrnla zaničljiva progna, ko je pogledal Iztoka, in odšel pozivati starešine v posvet. Vojsčaki so se zbrali krog poslancev, jim ponujali kruha in soli ter radovedni čakali, kaj ukrene vojno posvetovanje.

Iztok je stopil med veljake in govoril. Ko je končal, se je Volku čelo zmrabilo, oči so se mu umaknile v globoke vdrtine. Vtisk govora je bil mogočen. Od daleč se je čul glas radosti. Veliki pa so molčali in zrlj na temni obraz Volkov. Nastal je molk in mir. Iztok je bral odgovor z Volkovega lica. Žalost mu je plala v srcu.

Počasi se je dvignil starosta Volk. Veke so se mu razprle, oči zablikale. Kakor despt se je ozrl po okolici.

»Mladič!« je odgovoril Iztoka, spodnja ustnica se mu je izveznila v globokem zaničevanju. »Mladič, dosita si se nazrl olja v Bizancu, da se ti valja jezik volino po čeljustih. Zamamil si narod s sladkim jezikom, kakor ga zamami kozelnik. Toda Volku ti ne boš prešteval dlake. Volk te ugrizne. Velmožje, poglejte ga! Kdaj je starostoval deček v narodu?«

»Nikoli!« je zabesnel odgovor.

»Kdo govori zamamne besede, kdo si drzne staviti velevajoče nasvete svobodnim starešinam?«

»Nihče!« je zagrmelo drugič.

»Lažet!« je povzel Volk, »lažetel! Sedaj ste čuli zameketati kozliča in vi, ovni čred, ste obmolknili! Za jezik potegnem

tega kozliča, za roge ga ne morem, ker jih še nima — in vam ga pokažem. Ta mladič je služil Upravo in pocedile so se mu sline po tronu. Zato se je vrnil, da se dvigne pred nami in zacaruje kot despot!«

»Nikdar! Mi smo svobodni! Smrt despotu!«

Dvignili so pesti in zapretili Iztoku.

»Mirujte, poslanec je! Veste pa sedaj, kdo naj odloči pravdo, kdo naj dokaže, da je Ant svoboden.«

»Boj, boj, boj!«

Kakor valovje so povzeli vojsčaki vzklik in po šumi je zavrelo in začel se je hrup. Vihar je izbruhnil.

Poslanci so naglo odjezdili. Za njimi so se dvigala kopja, rožljali so tulji, roke so grabile toporišča.

»Naj odloči boj!« je razmišljal Iztok. »Upal sem, da ne pomočim meča v bratovsko kri. Toda Volk mora pasti. Ležal je na Tunjuševi preprogi, izdajalec! Goba je na našem telesu. Odsečem jo.«

ENAJSTO POGlavjE

Ko se je zvečerilo, so zagoreli na obeh robovih ravnine visoki ognji. Z divjim pozivom na boj so se oglašali rogovi. Krog gorečih grmad so se zbirali vojsčaki, ostrili kopja, brusili strelice in osti ter prepevali bojne davorije. Vsepočasi so darovali obilne obete Perunu, zaobljubljali obnov Morani, če jim prizanese v boju. Hukali so v gozdove in ljubimsko ogovarjali vi-

le, naj jim pridejo z mehkim predivom obvezovat rane; ščuvali so bese in volkodlake na sovražnika.

Pred Volkom so metali ugledni kozelniki razpolovljene javorove palice in vedeževali o uspehu boja. Žreci so razmetavali drobno živali, pretehtavali srca in obisti ter vražali bojovníkom usodo prihodnjega dne.

Iztok ni daroval, ni poslušal žrecev in ni zaobljubljil obetov. Vojni svet mu je poveril poveljstvo v bitki. Z zateglimi vzkliki so po stari bojni navadi pozdravili vojsčaki izbranega poveljnika, pritisnili roke na prsi in upognili hrbe v znamenje pokornosti. Krog polnoči se je razplamtil tabor Antov v nepregledno vrsto ognjev, ki so goreli in prasketali, da je vršalo po ravnini. Vojska je čedalje gorje bučala; udarjali so z meči ob nožnice, tolkli s sekirami ob sekire, rogovi so trobili v divjih sunkih bojne pozive.

Pri Slovenih pa so ognji pogašali, hrup se je polegaj, rogovi se niso glasili. Anti so zmagovalno vzklikali, od medu omoteni kozelniki so jim razlagali plašljivost Slovenov in prerokovali slavno zmago.

Iztok je begal v pozlačnem oklepu med narodom in izvajal bojni načrt. Nasprotni jedru antske vojske je postavil najbolj razbrzdano drhal pastirjev, sužnjev in ujetnikov. Oboroženi so bili s kiži in noži. Samo v prve vrste je v podobi klina vzporedil ščitarje, ki so nosili težka kop-

ja. Na prostoru, koder je gorelo največ ognjev in so nasprotniki sodili, da je tam vsa moč Slovenov, je pustil krdelo trobcev. Vso silo slovenske vojske je odvedel na desno krilo po gozdu in jo skril v šumu. Na najskrajnejšem boku ob robu drevja je stala njegova konjenica.

Niso še zamižale zadnje zvezde, ko se je že dvignila vojska Antov nad Slovence. Temni gozd je porajal nštete tolpe bojovníkov. Vsa ravan je mrgolela v sivih obrisih številnih krdel, ki so v večjih in manjših gručah pehala druga drugo na torišče v besnem pohlepu po boju. Iztok je natanko motril sovražnikovo moč in se čudil. Zakaj prejšnji dan ni sodil, da se je naletelo toliko ljudstva v vojsko. Natihoma ga je zaskrbelo, ko bi se bil uračunal s svojim bojnim načrtom. Spočetka so se namreč valili gosti oddelki naravnost proti njegovemu desnemu krilu. Že je sodil, da je Volk izvohal ponoči, kje stoji jedro slovenske vojske. Bil mu je bridko. Vsa nada, da zmagajo Sloveni, ne da bi se prelivala kri veliakov in uglednikov, mu je splahovala. Ni se bal, da bo poražen. Ognil bi se bil rad bratovskemu prelivanju. Če pa udari Volk z jedrom vojske ob jedro Slovenov, tedaj bo moral tudi Iztok pozabiti, da kolje Ante, sicer je bitka izqubljena. Razvnelo bi se tako grozno in ljuto klanje, kakor ga ne pozna povest dedov o domačih bojih.

(Nadaljevanje sledi)

Svetovno prvenstvo v alpskih disciplinah v Badgasteinu

Jutri zvečer bo v Badgasteinu oficialno otvoritev svetovnega prvenstva v alpskih disciplinah, ki ga bo otvoril prosvetni minister dr. Drimmel. Svetovnega prvenstva, ki bo po dolgih letih zopet enkrat v Avstriji, se bodo udeležili najboljše tekmovalci iz 25 držav. Da je organizacija tega prvenstva poverjena Avstriji, je prav gotovo smatrati za priznanje mednarodne organizacije številnim avstrijskim športnikom, ki častno zastopajo svojo domovino na mednarodnih tekmovanjih. Ob priliki svetovnega prvenstva v alpskih disciplinah je poštna direkcija izdala posebno znamko v vrednosti 1.50 šil.

Tekmovalci, ki bodo zastopali Avstrijo, so zelo dobro trenirani in imajo najboljše izgledke, da se uvrstijo med zmagovalce. Tako je skoraj verjetno, da si bo trikratni olimpijski in štirikratni svetovni prvak Toni Sailer, če ne bo imel smole, tudi tokrat osvoil največ medalj. Razen tega imajo ugodne izgledke tudi Molterer, Rieder in drugi.

Med zelo močne konkurente je šteti tekmovalce iz Francije, Švice, Italije in Nemčije, ki bodo v eni ali drugi alpski disciplini — v smuku, slalomu ali veleslalomu prav gotovo med prvimi. Mnogo obeta tudi ameriški smučar Werner.

Koroški velesajem — avstrijski lesni sejem

Letošnji koroški velesajem bo v dnevih od 7. do 17. avgusta 1958. Priprave že sedaj zelo napredujejo. Spet bo v ospredju velike gospodarske prireditve avstrijski

Svetovno prvenstvo bo tudi za ženske. Avstrijska ženska reprezentanca je sicer zelo dobra, vendar nima toliko izgledov za prva mesta kot pa moški tekmovalci.

Prvenstvo se bo začelo v nedeljo 2. februarja in bo zaključeno v nedeljo 9. februarja. Zaključne prireditve se bo udeležil tudi zvezni prezident dr. Schärfl.

Ker je za svetovno prvenstvo med prebivalstvom veliko zanimanje, bosta avstrijski radio in televizija direktno prenašala reportaže s tekmovanj, in sicer radio po sledečem programu: I. program v soboto 1. februarja ob 22.15 uri otvoritev; v četrtek ob 11.30 uri; II. program: direktni prenosi v nedeljo 2. februarja ob 11.45 uri; v ponedeljek ob 13.40 uri, v torek, sredo in soboto ter nedeljo pa vedno ob 13.25 uri.

Televizija pa bo direktno prenašala v nedeljo 2. februarja ob 11.40 uri, v ponedeljek ob 13.40 uri, v sredo, soboto in nedeljo pa pravtako vedno ob 13.25 uri ter v četrtek ob 10.55 uri. Televizija in radio bosta direktno prenašala tekmovanja v različnih alpskih disciplinah. Razen tega bo radio v času tekmovanja dnevno prenašal v II. programu ob 22.15 uri poročila s tekmovanj za svetovno prvenstvo v Badgasteinu.

lesni sejem, ki bo letos posebno pomemben in značilen. Za lesni sejem pripravljajo posebne in nove prikaze iz gozdne gospodarstva. Pred nedavnim je v ta namen sestavljeni akcijski odbor določal in sklepal o podrobnostih za izvedbo načrta.

Lesna razstava bo pod geslom: »Stopnjevanje prirastka v gozdu z ozirom na kmetijske razmere«. V posameznem bodo med drugim pokazali pogoizdovanje s posebnim ozirom na iglasto in listnato drevje v gozdarskih vrtovih, nadalje mešanih kultur ob upoštevanju talnih razmer ter sekanje lesa z motornimi in ročnimi žagami, kakor tudi industrijsko izkoriščanje raznih vrst lesa. V posebnem oddelku bodo demonstrirali lov in ribarstvo, prav tako v zvezi z gozdom.

Organizacija in izvedba lesne posebne razstave je združena z velikimi stroški. V razumevanju skupnega sodelovanja vseh interesentov so zagotovili potrebna sredstva ministrstvo za kmetijstvo, kmetijska zbornica za Koroško, domače gozdno gospodarstvo, ki bo poleg znatne denarne podpore najbolj udeleženo tudi s stvarnimi prispevki, in končno bo k uredničenju tega načrta prispevala tudi velesajemska družba sama. Lesna razstava na Koroškem velesajemu je usmerjena na vse avstrijsko lesno gospodarsko področje ter upravičeno pričakujejo, da bo vzbudila veliko zanimanje ne samo doma, temveč tudi v inozemstvu.

Prometne nesreče iz leta v leto naraščajo

Vsako leto se na cestah pojavljajo novi tipi motornih vozil — avtomobilov, motornih koles, mopedov, rolerjev ipd. Njihovo število močno narašča, kar prav gotovo obremenjuje ceste in močno večja nevarnost prometnih nezgod. Kljub tej nevarnosti je še mnogo vozačev motornih vozil, ki brezvestno divjajo po cestah ali ki se v alkoholiziranim stanju vsedejo za volan in s tem še mnogo bolj ogrožajo promet.

Kar grozne so številke, ki jih beremo in ki nam povedo, da se je lani primerilo v Avstriji 61.117 prometnih nezgod, ki so zahtevale 439 smrtnih žrtev. Število prometnih nesreč v Avstriji je v primerjavi z letom 1956 naraslo za 2,4 odstotka. Najbolj se je število prometnih nesreč dvignilo na Štajerskem, Koroškem in predvsem na Tirolskem in Predarliskem, kjer jih je bilo kar 22,7 odstotka več kot leta 1956. Zatorej naj bi vsaj te strahotne številke spravile k pameti vsakogar, ki še brezvestno in brez čute soodgovornosti divja po cestah, ker le na ta način je mogoče zaveziti stalno naraščanje smrtnih nesreč in pohabljenec na cestah ter preprečiti veliko materialno škodo, ki nastane pri vseh nezgodah.

Še vedno velja pregovor:

Laž ima kratke noge

Znano je, da je med različnimi časopisi tudi mnogo takih, katerim pri njihovem poročanju ne gre za resnico, marveč je njihov glavni namen, ustvarjati »senzacije«. Tudi pri nas na Koroškem in v Avstriji se cela vrsta listov zelo rada ukvarja s takim nepoštenim poslom, zlasti še, če je s tem mogoče hujskati proti slovenskemu življu na Koroškem ali pa proti sosedni Jugoslaviji. Da se tako pišanje pozneje izkaže kot navadna laž, pisnov nikakor ne moti, marveč le še bolj pogumno nadaljujejo svoj umazani posel.

Eno tistih vprašanj, ki jih najraje izrabljajo za hujskaško gonio, je nedvomno vprašanje tako imenovanih beguncev iz Jugoslavije, ki jih oblečejo v dvomljivi plašč »politične« emigracije samo zato, da lažje hujskajo proti sosedni državi. Kaj se v resnici skriva za temi »političnimi begunci«, se je že pogosto izkazalo na številnih značilnih primerih in smo o tem že večkrat poročali tudi v našem listu. Šele pred kratkim se je pripetil spet zgovoren primer, ko so pri Brucku na Štajerskem aretirali tri jugoslovanske državljane — tudi »politične begunce! — pri katerih so našli velike vsote dinarjev (eden izmed njih si je takoj po prihodu v Avstrijo kupil nov avtomobil za 30.000 šilingov) in ne izključujejo možnosti, da obstojajo gotove vezi med temi »žrtvami političnega nasilja« ter vlomom v ljub-

ljansko pošto, kjer je bilo ukradenih 1,2 milijona dinarjev.

Pa tudi to se dogaja: Dunajski bulvarški list »Bildtelegraf«, ki se je že pogosto izkazal, da mu hujskanje in širjenje laži ni tuje, je lani oktobra objavil »senzacionalni« intervju svojega dopisnika Wessiga z jugoslovanskim publicistom Vladimirom Dedičerom, v katerem se le-ta ni preveč ljubeznivo izrazil o današnji Jugoslaviji in njenem vodstvu. Ko je Dedičer nato izjavil, da je intervju od začetka do konca izmišljen, ker se z Wessigom sploh nikdar ni razgovarjal, je omenjeni list spet hujskaško zapisal, da ima dokaz in da je Dedičera jugoslovanska vlada prisilila, da prekliče svoj svoječasi intervju. Šele pred tiskovnim sodnikom je Wessig končno priznal, da je intervju dejansko izmišljen in da se z Dedičerom nikdar ni razgovarjal.

In še primer iz Italije. Dva hujskaška protislovenska lista sta dolžila župnika Cracino veleizdaje ter mu očitala, da deluje za priključitev italijanskega ozemlja k Jugoslaviji. Pred sodnikom teh trditev seveda niso mogli dokazati in so bili trije uredniki obsojeni vsaki na 5 mesecev zapore in skoraj 45.000 lir denarne kazni, dočim morajo župniku plačati 200.000 lir globe.

Je že tako, da še vedno velja stari pregovor, ki pravi, da ima laž kratke noge in se zato lažnik tudi kmalu ujame

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Poročila dnevno: I. program. — 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 20.00, 22.00.

II. program. — 6.00, 7.00, 13.00, 17.00, 19.00, 22.00.

Vsakodnevne oddaje: I. program. — 5.35 Jutranja godba — 6.00 Oddaja za kmete — 6.10 Pestrí zvoki — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 10.10 Gospodnjski magazin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.03 Pestro mešano — 13.00 Opoldanski koncert — 14.45 Prav za vas — 18.00 Sami šlagerji — 19.30 Odmev časa.

II. program. — 5.35 Dobro jutro! — 6.05 Z godbo v dan — 7.15 Mali koledar — 8.10 Radijski pisemski nabiralnik — 12.03 Automobilisti med potjo — 14.30 Mednarodna univerza.

Sobota, 1. februar:

I. program: 8.45 Širni pisani svet — 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca (slov.) — 14.30 Pozdrav nate — 15.30 Mislite z nami — 16.00 O znanosti — 16.20 Mladinski koncert — 18.00 Iz parlamenta — 18.15 Koroške narodne pesmi (slov.) — 20.30 Pester večer.

II. program: 9.10 Zaupne melodije — 14.40 Tehnični pregled — 15.00 Oddaja za mladino — 19.35 Operni koncert.

Nedelja, 2. februar:

I. program: 6.10 Vesele melodije — 7.30 S pesmijo pozdravljamo in voščimo (slov.) — 9.00 Nedeljski venček melodij — 11.30 Veselo petje, veselo igranje — 14.30 Pozdrav nate — 17.10 Plesna godba — 19.00 Športna poročila — 20.10 Življenje polno glasbe.

II. program: 7.05 Godba na pihala — 9.00 Operni koncert — 14.30 Poslušaj in znal boš — 15.15 Operetni zvoki — 20.00 Za ples.

Ponedeljek, 3. februar:

I. program: 8.45 Zapiski iz domovine — 14.00 Poročila, objave. Za ženo in družino (slov.) — 16.00 Operetne melodije — 18.30 Za mladino — 18.40 Ob večerni uri — 20.15 Ti časi so minuli.

II. program: 9.00 Naša radijska družina — 10.15 Keltsko mesto na Štalenski gori — 16.30 Glasba za zaljubljenca — 17.15 Znanje za vse — 19.30 »Nižava« muzikalična drama.

Torek, 4. februar:

I. program: 8.45 Zdravniki in civilizacija — 14.00 Poročila, objave. Iz Prešernovih satir in njegovih sršenov (slov.) — 15.45 »Čakanje«; povest — 18.30 Radijska prijateljica — 19.15 Lepe žene iz 1001 noči — 20.15 Orkestralni koncert.

II. program: 9.30 Melodije, ki razveseljujejo srce — 15.30 Glasba iz filmov — 16.00 Oddaja za žene — 20.00 Zveneči filmski magazin.

Sreda, 5. februar:

I. program: 8.45 Iz ženskega sveta — 14.00 Poročila, objave. Kar želite, zaigramo (slov.) — 17.10 Glasba, ki se nam dopade — 18.40 Ljudske pesmi — 20.15 Lepe melodije, lepi običaji.

II. program: 9.10 Neminljive melodije — 14.00 Za prijatelje oper — 14.40 Orožje, ki ga sovjeti nimajo — 19.30 »Ljubljena žena«, komedija.

Četrtek, 6. februar:

I. program: 8.45 Avstriji v inozemstvu — 14.00 Poročila, objave. Življenje in delo Lisičjaka (slov.) — 15.45 Svetovna čuda gradbene tehnike — 18.30 Oddaja za mladino — 19.00 Prilecinja dneva — 20.25 Pust v lovski sobi — 21.00 Zveneča alpska dežela.

II. program: 9.10 Skrite lepote domovine — 16.00 Oddaja za žene — 17.55 Vesel in zaljubljen — 19.30 Pustna paleta — 21.00 Operni koncert.

Petek, 7. februar:

I. program: 8.45 Glasba in narečje s Koroške — 14.00 Poročila, objave. Okno v svet — Gospodarska šola za vsakogar (slov.) — 15.45 Knjiga tedna — 18.10 Prosti čas je dragocen — 19.05 Zgrabi srečo — 20.15 »Betina«, komedija.

II. program: 9.00 Melodije Straussov — 17.15 Znanje za vse — 19.45 Za prijatelje. gora — 20.30 Tisoč taktov plesne godbe.

RADIO LJUBLJANA

Poročila dnevno: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 22.00.

V ponedeljek, sredo in petek od 8.00 do 11.00 ure oddaja na valu 202,1 m in 98,9 mHz.

Sobota, 1. februar:

5.00 Pisan glasbeni spored — 8.05 Lepe melodije — znani napevi — 10.10 Odprimo glasbeni atlas — 11.15 Napevi izpod zelenega Pohorja — 12.30 Kmečka univerza — 13.15 Zabavna glasba na tekočem traku — 14.20 Zanimivosti — 14.35 Voščila — 15.40 S knjižnega trga — 17.30 Melodije zate — 18.00 Okno v svet — 18.45 Jezikovni pogovori — 20.00 Veseli večer.

Nedelja, 2. februar:

6.00 Domač nedeljski jutranji pozdrav — 7.35 Straussove polke in valčki — 8.15 Vedri napevi — 9.15 S pesmijo po svetu — 10.30 Ponovitev javnega četrtrkovnega večera

— 12.00 Nedeljska zabavna revija — 13.30 Za našo vas — 14.15 Voščila — 16.45 Glasbeni mozaik — 20.00 Na vrtljaku melodij — 21.00 Simfonična glasba slovenskih avtorjev.

Ponedeljek, 3. februar:

5.00 Jutranji pozdrav — 6.40 Naš jedilnik — 8.05 Orkestralna matineja — 9.20 Srečanje na Eiffelovem stolpu — 11.40 Umetne in narodne slovenske pesmi — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.15 Zabavni album — 14.35 Voščila — 16.00 Portreti slavnih pevcev — 17.35 Z melodijami na pot — 18.00 Mladinska oddaja — 20.00 Simfonični koncert Slovenske filharmonije.

Torek, 4. februar:

5.00 Pisan glasbeni spored — 8.05 Slovenske narodne — 9.00 Zabavni mozaik — 10.10 Melodije na tekočem traku — 11.30 Za dom in ženo — 12.00 Godba na pihala — 12.30 Kmečka univerza — 13.15 Enkrat drugače — 14.35 Voščila — 16.00 Za ljubitelje in poznavalce — 17.15 Prelistajmo naš zabavni magazin — 18.00 Športni tednik — 20.00 Najboljši jugoslovanski zbori vam počijo — 20.30 »Skričnostni Ivan Ivanovič«, radijska igra.

Sreda, 5. februar:

5.00 Dobro jutro — 8.05 Pisana paleta — 9.00 Rupel: Jezikovni pogovori — 9.45 Vesela godala — 10.10 Iz kraljestva glasbenih pravljic in legend — 11.00 Zabavna matineja — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.15 Pesmi in ples jugoslovanskih narodov — 14.35 Voščila — 16.00 Koncert po željah — 17.35 Melodije se predstavljajo — 18.00 Kulturni pregled — 18.30 Poljske narodne pesmi — 20.00 Verdi: »Traviata«, opera v 4. dej.

Četrtek, 6. februar:

5.00 Pisan glasbeni spored — 8.05 Slovenske narodne pesmi — 8.35 Od tanga do fox-trota — 9.00 Glasbeni album — 10.10 Za prijetno dopoldansko razpoloženje — 11.45 Pesmi za naše male — 12.30 Kmečka univerza — 12.40 Poje Ljubljanski oktet — 13.15 Ciganski napevi — 14.20 Zanimivosti — 14.35 Voščila — 16.00 Domači in tuji solisti — 17.15 Popevke in ritmi — 20.05 Četrtrkov večer domačih pesmi in napevov.

Petek, 7. februar:

5.00 Jutranji pozdrav — 8.05 Popularne melodije — 9.20 Zapoimo in zaigramo — 11.00 Pesmi in ples raznih narodov — 11.40 Havajske melodije — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.15 Od arije do arije — 14.35 Voščila — 16.00 Koncert ob štirih — 18.50 Družinski pogovori — 20.00 Zvoki z juga — 20.30 Richard Strauss: Simfonijski f-molu — 21.15 O morju in pomorskih.